

Naujienu Antroji Dalis

NR. 775

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XXI METAI

JURGIS JANUŠAITIS

Keliaujant ir rūpesčiai suglaudžia sparnus

Sudie, Chicaga!

Maloni vasara. Tikrai smagu mostelėti ranka į rūpesčius ir nuklysti kažkur toli, toli, kur gyvenimas ramus, mielas ir įdomus. Tą net ir geriausiai daktarai pataria didelėje šio krašto įtampoje dirbančiam žmogui. Tad pasinaudokime tais patarimais ir pakeliaukime užsimiršimam, kur atsiveria nauji vaizdai, kur sutinki mielų bičiulių senai matytus veidus.

Labai mielų, keliauti mėgstančių, Marijos ir Jono Bereišų globon glaudžiu savo šeimą ir šį sykį leidžiamės į gana tolimą, bet mielą kelionę — į Atlanto pakraščius.

Birželio mėn. 19 d. rytą žvilgąs, kaip žaltys, traukinys išsitiesia tolimam žygiui. Jame patogiai įsitaisome ir mes. Traukiniu keliauti mėgstame, nes be didelės įtampos pro langus gali žvelgti į šio didingo krašto gyvenimą.

Iš lėto traukinys vingiuojasi Chicagos miestu. Kiek daug šis miestas pasikeitė per šešiolika metų, kada jį pirmą kartą į šį kraštą atvykęs sveikinau. Ir tada tuo pačiu keliu į šį miestą atvažiuoju. Kur nuo senatvės pavargę ir gerokai apleisti stovėjo išsirikiavę namai, darydami sunkoką įspūdį, šiandien pranyko. Jų vieton į dangų atsirėmė daugiaaukščiai namai, gražios aikštelės ir žavingi greitkeliai, Chicagai suteikdami naujo kraujo ir gyvybės. Tai laisvo krašto milžiniškais žingsniais žengianti pažanga. Po valandėlės lenkiame ir garsųjį sunkiosios plieno pramonės kampelį — Gary. Ir čia kaminų miškas dūmus ir ugnį spiaudo padangėse, o apriukę fabrikų pastatai liūdija jų labai sunkią ir reikšmingą paskirtį šiam kraštui.

Traukinys ima skubėti, lyg nujausdamas dar tolimą kelionės galą. Horizonte paliekame tvankoje sunkiai alsuojančią Chicagą ir dūmuose skęstančią Gary apylinkę. Sielon sugrįžta ramuma, kai tolimose apylinkėse sušvinta giedri, kaip kristalas, diena. Patogiai atsiolšiamė minkštose sėdynėse ir, atsisveikindami su rūpesčių našta tariame: Sudie, mieloji Chicaga!

Kas minutė vis prabėga nauji vaizdai. Ramios ūkininkų sodybos kalneliuose, maži ir didesni miestai, didingi nauji ir seni fabriškai.

Šalia skubančio traukinio, kaip sidabro juosta saulėje žvilga greitis, kuriuo skuba tūkstančiai žmonių. Ši graži, miela krašto mozaika liūdija apie šio krašto darbštumą, aukštą techniką ir žmogaus kūrybingumą. Valandėlei klegėjęs pašnekesys

nutilo. Lyg kažką mąstėme su prieteliu Jonu, ilgai žiūrėdami į ramiai dirbančius laukuose ūkininkus ir į nokstančių javų laukus...

— Gražus birželis... Žiūrėk, Jurgi, kaip čia ramiai dirba žmogus. Jis dirba sau. Tiesa, jis skuba, bet skuba laisvojo gyvenimo keliu ir kuria vertybes šio krašto gerovei. Tik laisvas žmogus gali gyvenimą padaryti patogų ir mielą. Prisimenu birželį anų dienų, kada taip pat į ramų ir gražiai klėstintį gyvenimą mūsų krašte įsiveržė raudonoji lava. Ji sunaikino mūsų krašto kultūrinį, ekonominį gyvenimą, nužudė ir patį žmogų... Raudonoji bestija pasmaugė laisvę tautos ir individo... — pradėjo pokalbį Jonas Bereiša ir jo krūtinėje įstrigo nebaigtas žodis... Tema įdomi, nes kaip tik šiais metais išgyvename savos tėvynės 25 metų skaudžią sukaktį.

Pirmam pokalbiui nutilus, mintimis prabėgau šio pasakotojo trumpą, bet labai įdomų gyvenimo kelią. Jonas Bereiša nuo pat kūdikystės pradėjo grumtis su gyvenimu. Jis gausios geležinkeliečio šeimos sūnus. Baigęs pradinę mokyklą, svajoja apie mokslą ir ateitį. Savomis, be pagalbos iš šalies, pajėgomis, siekia aukštesniojo mokslo. Būdamas šešiolikos metų jau dirba įstaigoje žemiausio raštininko pareigose. Ir čia laisvojo laiko neleidžia veltui, lanko gimnaziją, ją baigia, įstoja universitetan ir iki paskutiniojo kurso nenuleidžia rankų. Dirba Pašto Valdyboje įvairiose pareigose. Vakaraus mokslas ir knygos. Neretai be cento ir duonos kąsnio. Jonas Bereiša į gyvenimą ateina be protekcijų, bet savo tvirta valia. Iš vargo kilęs, jis atjaučia vargstančius ir daug padeda savajai šeimai ir broliams. Jis savyje nešioja pagarbą vyresniesiems, toleranciją įsitikinimams, sąžiningo darbo meilę, didelį taktą, šaltą, logišką galvą ir administratoriaus privalumus. Visa tai pastebi jo tarnybos viršininkai ir jis už tai kompensuojamas tarnyboje. Per eilę metų, sukrovęs didelę tarnybinę patirtį, jis tampa skyrių viršininku ir pagaliau pasiekia administracijos referento vietos Pašto Valdyboje. Neliko skolingas ir Lietuvai. Jis visą savo liuoslaikį pašventė dirbdamas patriotinėse organizacijose. Todėl nenuostabu, kad kai užėjo bolševikai, Jonas Bereiša iš šio aukšto tarnybos posto buvo atleistas, ieškomas suimti, pagaliau klasta suimtas, kalintas kalėjime, tardymų metu muštas ir pasmerk-

(Nukelta į 3 psl.)

Amerikos kariai turi būti švarūs ir išsiblizgine. Šio kario kepurė taip blizga, kad joje atsispindi visa karių rikiuote. Fotografija imta Anglijoje esančioje aviacijos bazėje.

AR JAU IR VĖLEK GRĮZTA LAIKAI, KAI ŠIAUČIUS KEPĖ PYRAGUS?

Žvilgsnis į kovas dėl žemėlapio

Lietuvos žemėlapis su etnografijos siena. Tvarkė V. Verbickas. Lietuvos Ūkininko Bendrovės išleidimas.

Tokį leidinį aptarė 1911 metais mėnesinis mokslo ir literatūros laikraštis "Laisvoji Mintis" antrojo tomo vieno numerio kritikos ir bibliografijos skyriuje.

Žemėlapio kritika pradeda ma:

"Tik pažvelgus šitan žemėlapiui, iškart metas akys — bausis technikos netobulumas. Užrašai — Dieve, apsaugok! Tos raidės kreivos, šleivos, viena ant kitos lipa, pritupia, prisiglaudžia, atsoksta už dešimtis varstų, viena žiūri Rygon kita Karaliaučium".

Prispausdintas visas laikraščio puslapis žemėlapyje pastebėtų netikslumų, klaidų, vietovardžių iškreipimų ir kitokių nupiektinų dalykų. Kritikos autorius pasirašęs — Makabėjus.

Makabėjus savo rašto pabaigoje sako:

"Taigi — mat. Garsino, garsino, o to garsintojo dalyko, pasirodo, esama visai ir visai nekoki. Vietoj žemėlapyje teturime pamokinimą, kaip tai yra negerai, kada šiaučius imasi kept pyragus"...

Algirdas "didysis" ir jo sugalvoti žemėlapiai

Daugiau kaip penkiasdešimt metų praėjus nuo V. Verbicko žemėlapyje išleidimo dabartinė spauda mirguliuoja žiniomis žinėlėmis, savotiškomis autoriaus reklamomis, kovomis ir ginčiais — Algirdas Gustaitis sugalvojęs ir ruošias kažkokius nepaprastus žemėlapius.

Manding, kad rinkoje žemėlapiams pasirodžius nereikėtų sakyti, jog šiaučius kepė pyragus, dabar jau tiek daug ginčijamasi — šiaučystei bėgama už akių.

Algirdas Gustaitis produktyvus spaudos bendradarbis. Buvo laikai, kai jis įtikėjęs, jog lietuviškas filmas gali Lietuvos laisvei ir garbei patarnauti, išvystė stebėtinai aktyvią veiklą. Reklama buvo didelė, bet toliau vaikiško "gaidžio kovos" filmuko nepažengta. Visuomenė, fondai ir veiksniai jo agitacija nesivėję, jo neparėmė ir dėl to Algirdas Gustaitis "Laisvosios Lietuvos" laikraštyje šūktelėjo: "Ar jūs pasitute, broliai - sesės lietuviai!"

Kitas to paties laikraščio bendradarbis, Alfonsas Giedraitis, atsiliepdamas į A. Gustaitio šauksmą, rašė:

"Algirdą Gustaitį arčiau pažįstu ir žinau jo asmenišką silpnybę, linkusias į bajoriško masto užsimojimus. Kartą jis Dailiųjų Menų Klube pasiūlė, kad žymieji lietuviai savo vaikystės atsiminimuose nesigirtų piemenavimu, bet geriau — kad turėjo aukles, svetimų kalbų mokytojas ir pan. Gi paskutiniu laiku jį apsėdo lietuviško filmo kinomanija"...

Šiandien galima sakyti, jog kinomanija jau "nusėdo". Prasidejo naujas "idėjinių išradinumas" — reklamavimasis nebe "gaidžio kovos" filmuku, bet Lietuvos žemėlapiu, kurs būsiąs nepaprastai tautai išganingas atieties laisvos Lietuvos sienas nustatant.

Už šį išradinimą tas pats Alfonsas Giedraitis ir tame pačiame "L. L." laikraštyje Algirdas

dą Gustaitį tituluoja "Algirdo didžiojo"! O geografą Viliamą, turintį geografijos mokslo daktaro laipsnį, už Algirdo Gustaitio žemėlapių darybos nepalankaus vertinimo pastabas, suvaro "į ožio ragą". Ir bendrai pasisako prieš istorikus ir kalbininkus.

Neverta nė klausti — kur eina? Atsakymas aiškus: mokslo autoritetai paneigia, kad šiauriniams geriau vyktų pyragus kepti!

Kai vienas lošė — išlošė

Pagrečiui per du "Naujienu" numerius ėjo ir paties žemėlapių kūrėjo raštas, pavadintas — "Dėl Dr. J. Balio pasisakymo".

Perskaičius tą raštą, žvelgus į Liet. Enciklopediją, kur išspausdintos žinios apie Alg. G., perskaičius "Argentinos Lietuvos Balse" apie Algirdą Gustaitį išspausdintas žinias, "kurių istorikai dar nežinojo", išvada aiški — žemėlapių sudarytojai reikalingo mokslo jis neturi.

Polemizuodamas su Dr. J. Balio kartkartėmis mini Dr. Vladą Viliamą, o iš tikrųjų jis kalba apie geografijos mokslo daktaro laipsnį turintį Vladą Viliamą! Ir stebėtis reikia drąsa: A. G. skelbiasi naujuose žemėlapiuose pakeisęs — atlietuvinis vietovardžius, bet nesu-sigauo ir painiojasi mūsų nebedaug likusių geografų pavardėse!

Šiais metais Algirdas Gustaitis lankėsi Pietų Amerikoje. "Argentinos Lietuvos Balsas" aprašė, kaip jaunasis Algirdas karo metu turėjęs politinius pasitarimus su Gudijos prezidentu. Iš aprašymo susidaro vaizdas, jog tose konferencijose A. G. dalyvavo vienas pats, be patarėjų. Tad jam baisiai sekėsi. Po susipažinimo Minske tuometinis Gudijos prezidentas atsiuntęs gūdų karo štabo viršininką į Vilnių tartis su A. Gustaičiu. O vėliau ir pats gūdų prezidentas atvykęs tartis su A. G. dėl būsimų ir galimų Lietuvos ir Gudijos sienų...

Šis linksmas pasakojimas primena vieną kortų lošėją. Pralošęs ėjimą jis pakėlė balsą, jog kas nors esą negerai. Girdi, kai vakar vakare namuose vienas pats lošęs, tai su tokia pat korta išlošęs...

Žemėlapius gaminti Algirdas Gustaitis pradėjo ne vienas, tad tiek ir nesiseka, kaip sekėsi su Gudijos prezidentu apie valstybių sienas tartis. Bendradarbis pulk. lt. Juozas Andrius viešai spaudoje paskelbtais laiškais išsigynė su A. G. bendradarbiavęs.

Gaila pulkininko, kad jis suklypo. (Gal dėl to suklypimo šia byla rašydamas karių laikraštis "Karys" p. Andrių į marjorus degradavo?). Patikėtina (net fotografijomis A. G. įrodė), kad p. Andrius dirbėta prie tų žemėlapių. Pulk. lt. Andrius dar Lietuvoje gamino žemėlapius. Yra šios srities žinovas ir būtų galėjęs pateikti visuomenei tikresnių ir išsames-

M. TAMULĖNAS

Citrininiai vaisiai Floridoje

Nėra žinoma, kuriame krašte citrininiai medžiai pradėta žmogaus auginti, tačiau tikima, jog kur nors tropikinėje pietrytinėje Azijoje. Tūkstančiams metų praėjus citrininių medžių auginimas išsiplėtė į Indiją ir Persiją ir pagaliau į šiaurinę Afriką ir pietinę Europą. Graikų istorija ir mitologija rodo, kad senoji civilizacija žinojo citrinius vaisius dar prieš Kristaus gimimą.

Vertelgos arabai, Genujos jūrininkai, Romos kariai bei pagaliau kryžiuočiai suvaidino savo rolę išplečiant citrininę kultūrą Viduržemio jūros pasaulyje. Pirmosios rūšys, kurios pasiekė tą pasaulį, buvo rūgštūsis Sevilijos apelsinas ir citrina.

Maždaug nuo 500 iki 1100 metų po Kristaus gimimo rūgštūsiai ar kartusis apelsinas pradėjo plėstis į visas puses. Apie 1300 metus abu — ir apelsinų ir citrinų medžiai buvo jau išsiplėtę Europoje.

1493 m. Kolumbus, keliaudamas antrą kartą į Naująjį Pasaulį, pasiėmė ir keletą rūšių citrininių medžių į Haiti salą.

Citrininių vaisių pramonė Floridoje prasidėjo apie 1579 metus netoli St. Augustino miesto, kuris buvo vienas iš pirmųjų naujokynų šiame krašte. Kur tik kūrėsi ispanų naujakuriai, ten tuojau ir citrininiai medžiai buvo pasodinti. Indėnai Floridoje citrinius vaisius nešėsi su savimi į miškus ir ten sėklas išmetė.

Apie 1800 m. ispanų ir daugelio kitų gyventojų citrininiai medžiai buvo sodinami apie St. Augustine, Tampos įlanką ir pagal šv. Jono upę.

Netrukus po to, kai JAV Floridą aneksavo, citrininiai medžiai pradėta sodinti labiau į pietus ir prekybininkai laivais vaisius pradėjo gabenti į šiaurės miestus. Kai kurie vaisiai buvo skinti nuo laukinių medžių, išaugusių iš indėnų išmėtytų grūdų.

1835 metų žiaurūs šalčiai buvo kaltininkai to, kad citrininių medžių sodinimas buvo perkeltas labiau į pietus, į šiltesnį klimatą. Upės ir ežerai buvo svarbiausi keliai, kuriais buvo išvežami vaisiai. Į tai buvo kreipiamas dėmesys pasirenkant naujas vietas sodinimui. Tuo būdu jūros pakraštys ir šv. Jono ir Aklavakos upių pakraščiai ir buvo citrinų pramonės centrai.

Apie tą laiką, kai vyko pilietinis karas, Floridoje labai gyvai išsivystė citrininių vaisių augi-

nių žinių apie "Algirdo didžiojo" žemėlapius.

Dabar, kai prie žemėlapių gamybos vienas pats A. G. beliko, jam ir vėl sekasi. Paskelbė, jog žemėlapiam aukos nerenkamos, bet priimamos!

O Dr. J. Balys vertina, jog žemėlapių gamyba perėjo į juokdarybą. Tą patvirtina ir liaudies palinksmimui "Algirdo didžiojo" titulais besišvaistymas.

Makabėjaus Ainis

nimo ir apdirbimo pramonė. 1886 m. derlius pasiekė aukščiausią kiekį — vieną milijoną dėžių. Produkcija buvo pasiekusi penkis milijonus dėžių, kai 1894-95 m. šalčiai sužlugdė tą pramonę. Sekančiame sezone derlius buvo tik 150 tūkstančių dėžių. Atsigavęs citrininių medžių auginimas 1899 m. pasirodžiusių šalčių vėl buvo gerokai sulaukęs. Nuo to laiko Floridos šiaurinė dalis nebebuvo citrininių vaisių auginimo vieta, — pramonė persikėlė labiau į pietus, kur klimatas palankesnis, — mažiau besirodo ten šalčiai. Šiandien citrininių medžių auginama daugiausia centrinėje Floridoje. Ne anksčiau kaip 1909-10 metais Floridoj citrininių vaisių užauginta 5 milijonai dėžių ir apie 1919-20 m. jau perviršyta 10 milijonų dėžių. Tai buvo laikoma nuostabiai dideliu pasisekimu toje srityje.

Greiffrutas, tik praėjus 60 metų nuo citrininių medžių išsiplėtimo Floridoje, įgijo savo prekybinę ir pramoninę vertę. Šis, kaip ir kai kurie kiti citrininiai vaisiai, nebuvo kilme iš Rytų. Pirmosios žinios apie jį ateina iš Jamaikos. Vėliau jis užtikamas Karajibų jūros salose. Toks greiffrutas, kokį mes žinome šiandien, tur būt, ėjo iš salos į salą, kol pagaliau pasiekė Floridą. Pirmutiniai to vaisiaus medžiai buvo pasodinti 1809 m. Pinellos apskrityje.

Begrūdis greiffrutas, vardu March, pasirodė prieš 60 m. netoli Lakeland ir ružavas greiffrutas vardu Foster su grūdais kiek vėliau. Ružavas begrūdis vaisius, vardu Thomson, buvo išvystytas iš March greiffruto.

Citrininių vaisių produkcija Floridoje šiandien yra apytikriai lygi visų kitų svarbesnių vaisių JAV produkcijai. Šioje klasifikacijoje yra obuoliai, kriaušės, persikai ir vynuogės. Nepaprastas šios industrijos išsivystymas įvyko todėl, kad šiauriniuose prekybos centruose buvo galimas tų vaisių išlaikymas, kai kitų vaisių nebuvo galima gauti. Taipgi įsitikinimas, kad citrininiuose vaisiuose yra daug vitaminų ir mineralų, kėlė jų vertę. Citrininiai vaisiai pasidarė kasdieninio maisto patiekalas. Viskas kartu kėlė šių vaisių industrijos plėtimą.

Greiffrutų išsivystymas yra vien tik Floridos įnašas į citrininių vaisių industriją. Valstija yra pionierius citrininių vaisių

perdirbime (kenavime ir pan.). Išskyrus citrinas ir limus, čia perdirbama 95% visų citrininių vaisių kiekio, perdirbama JAV ir Kanadoje. Ir to visko pasiekta per apie 20 metų laiką ir dabar perdirbama daugiau negu 15 kartų tiek, kaip prieš II Pasaulinį karą.

1961-62 m. sezono Floridos pramonė pagamino 32.5 milijonų dėžių įvairių citrininių vaisių produktų: skaldytų greiffrutų 4 mil., greiffrutų sunkų — 10 mil., apelsinų sunkų — 14 mil., minėtų sunkų mišinių — 4 mil., tanžerino sunkų ir kitų produktų mažesniais kiekiais. Be to dar, pagaminta visokių koncentruotų sunkų per 120 mil. galionų. Visiems tiems milžiniškiems kenuotų ir koncentruotų citrininių vaisių kiekiams perdirbimui pramonėje buvo su-naudota 78 milijonai lauko dėžių vaisių.

Šiandien tų Floridos vaisių produktų galima gauti visus 12 mėnesių metuose visose 50 valstijų ir daugelyje užsienio kraštų. Koncentruotų vaisių siuntos pasiekia ir tokias vietas, kur šviežių vaisių pristatymas neapsimoka.

1945-46 m. sezono Florida pralenkė Kaliforniją apelsinų produkcijoje ir dabar užaugina apelsinų penkis kartus daugiau dėžių, nei Kalifornija.

Florida visad pirmavo greiffrutų gamyboje ir vienintelė valstija, kur auginami tanžeriniai plačiu komerciniu mastu. Texas valstija buvo arčiausias konkurentas greiffrutų auginime, bet didžiausia dalis tos valstijos greiffrutų sodų buvo žiauriių 1961-62 m. sezono šalčių sunaikinta.

Laike 1961-62 m. sezono Floridos citrininių vaisių produkcija buvo 154 milijonai dėžių arba 33% pasaulinės produkcijos ir 83% JAV produkcijos, neskaitant citrinų ir limų.

Paskutiniaisiais metais nuostabiai išaugo citrininių vaisių perdirbimo produkcija. Dabar apie 81% visų apelsinų ir 47% greiffrutų derliaus eina į vaisių perdirbimo įmones.

CHICAGO SVARIAUSIAS IR
MODERNISKAUSIAS DARZAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

AUKOKITE
NAUJIFNU
MAŠINU FONDUI

NELAUKITE — RYTOJ GALI BŪTI PERVELUI

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi išitikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, INC.

222 WEST ADAMS STREET

KAMBARYS 1043

Telefonas: CEntral 6-5206

Generaliniai Agentai šių Kompanijų:

American Bonding	Manhattan Fire & Marine
American Indemnity	Mercury Mutual
Casualty Mutual	Monarch
Fidelity & Deposit	National Union
Fire and Casualty of Conn.	New York Fire
LaSalle Casualty	Security Insurance
Gibraltar Insurance	United States Fire
The Hanover	Universal Insurance
Highway Insurance	Western Fire & Casualty
The Home	California Life
Interstate	

KELIAUJANT...

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

tas sunaikinimui. Ir tik tai už tai, kad jis į gyvenimą atėjo iš neturto, per savo tvirtą valią užtikrino sau gražesnę gyvenimą ir kad gimtąjį kraštą mylėjo ir jam aukėjo savo visas jėgas.

Todėl jo pasakojimas apie bolševikų žiaurumus kalėjimuose, tardymuose, karceriuose, apie varomųjų sušaudymų riksmą ir visą gyvenimo klaukumą buvo tikras, pasibaisėjimą kelias. Sėdėjome su šiuo žmogumi, kuris galėjo išsakyti didelę mūsų tautos vaikų dramą.

Dar ilgai kalbėjome apie baisųjį birželį ir apie gyvenimą kalėjimuose, kuriuose mirė mūsų tautos didelė dalis. Ir nepajutoje, kaip palikome Illinois, Indianos, Ohio valstijas. Už Pensylvanijos kalnų ėmė šlietis saulutė ir po valandėlės kalnų viršūnėmis atėjo prieblanda, o iš tarpukalnių palengva atsielino naktis. Valandėlei priglaudžiame galvas prie sėdynių ataramų ir kaž koks supantis jausmas nutraukia mąstymą. Snustelėjame. Po geros valandos Ąbundame. Kiek pailsėję. Rytuose nusišypso tekanti saulutė. Rytmečio tyloje atbunda gyvenimas. Tik upėse ramiai ilsisi iš po kelionių sugrįžę ir krovinius iškrovę laivai, pramonės centruose sustojęs gyvenimas, mat, šventadienio rytas. Tolumoje saulėje suspindi New Yorko dangoraižių viršūnės. Mes vėl milžiniškame mieste, kur buvosime trejetą dienų.

Valandos tarp senųjų draugų

Vos išlipus iš traukinio, mus pasitinka Kazimieras Barauskas su dukrele Birute, žentas inž. Antanas Sabalis ir studentas Vidutis Keraminas. Net dviem mašinom nuskubame į ponų Barauskų rezidenciją Woodhavene, kur šeiminiškė jau laukė su šauniomis vaišėmis. Tiesa, šią mielą šeimą senai bebuvome sutikę. O su ja riša tolimą ir sena draugystė. Kazimieras — savanoris — kūrėjas, dar gimnazistas būdamas išėjo drauge su kitais Lietuvai užtikrinti laisvo gyvenimo. Visą savo gyvenimą dirbo pašto žinyboje, paskutiniu metu laiku eidamas Kudirkos Naumiesčio pašto viršininko pareigas. Gi jo maloni žmonelė Onutė, aukštaitijos duktė, savo gyvenimą pašventė auklėti Lietuvos jaunąją kartą. Ji mokytojavo Lietuvoje ir dabar iš pasišventimo liuoslaikius skiria mūsų jaunimui, skiepydama lietuvišką žodį ir mintį lituanistinę mokyklą belankantiems vaikūčiams. Dukrelė Birutė, gimusi Vokietijoje, puiki lietuvaite, veikli lietuviškose organizacijose, gabi lituanistikos dalykuose, bendradarbiauja spaudoje. O Aušrelė, mažytė palikusi Lietuvą, dabar sukūrusi su inž. Antanu Sabaliumi gražią lietuvišką šeimą. Žodžiu, dar tvirti tėveliai ir jau puikus atžalynas su grakščia anūkele Ritute sudaro labai mielą gražią Barauskų šeimą, kurioje ir mes viešėjome.

Sekmadienį, pasivašinę ir persimetę pirmais žodeliais apie savo išgyvenimus, nuskubame trumpam dvasiniam susikaupi-

mui į Maspeth lietuvių parapijos bažnyčią. Apylinkė kiek senyva ir jos centre visu puošnumu iškyla architekto Muloko projektuota ir prieš keletą metų didelio lietuvių patrioto prelato Balkūno statyta bažnyčia. Jau iš pirmojo žvilgsnio junti, kad į tave kalba lietuvių tautinės architektūros paminklas. Inž. Jonas Stankus šį arch. Muloko projektą puikiai įvykdė, o dail. V. J. Jonynas, Marčiulionis ir Marčiulionienė šio paminklo viduje ir išorėje, altoriuose, vitražuos ir stovylose įamžino lietuviškojo religinio meno visumą, kas šią bažnyčią daro labai patrauklią ir jaukią. Šia bažnyčia lietuviai tikrai gali didžiuotis, nes ir amerikiečių The Chamber of Commerce of Borough of Queens 1962 metais buvo atžymėta, kaip geriausias architektūrinis religinio tipo pastatas tais metais. Tai bene pirmas toks atsitikimas, kada amerikiečiai įvertina lietuvių architektų, inžinierių ir menininkų darbo vaisius.

Bažnyčioje gražus būrys lietuvių tikinčiųjų. Daug pažįstamų veidų. Pranciškonas tėvas Petras Baniūnas tą sekmadienį šventė 25 metų kunigystės sukaktį, ir laikė iškilmingas pamaldas. Lietuviškos giesmės aidėjo bažnyčios skliautuose, o tėvas Leonardas Andriekus, poetas ir dailaus žodžio meisteris, gražiu žodžiu paryškino sukaktuviniuko, kaip kunigo, žmogaus ir visuomenininko turinin-

gą gyvenimą. Trumpa, bet kokia miela lietuviškos maldos valandėlė tokioje svetimoje jūroje. Ir čia pajunti dalelę gyvos Lietuvos.

Po pamaldų aplankome paskutinį nepriklausomos Lietuvos Pašto Valdybos direktorių inž. V. Birutį su poniu. Jie išikūrė taip pat Woodhavene. Namelis kuklus, bet vietelė jauki, tarp žaliuojančių medžių. Inž. Birutis jau nepriklausomos Lietuvos auklėtinis, baigęs aukšt. mokslus Lietuvoje ir studijavęs užsienyje. Jo tarnybos kelias — Lietuvos paštų žinyba. Į gyvenimą ateina gerai pasiruošęs, su dideliu technikos kraičiu, todėl Pašto Valdybai toks asmuo buvo be galo brangus ir reikalingas. Jį eilę metų matome įvairiose pareigose, vėliau telef. — telegr. stoties viršininku, pašto personalo paruošimo kursų vedėju, Pašto Valdyboje tarnybos viršininko ir pagaliau Pašto Valdybos direktoriaus poste. Inž. V. Birutis buvo švelnaus būdo, didelio takto, gilaus mąstymo, aukštos inteligencijos ir tolerancijos žmogus.

Nepataikavo kitiems ir pats nemėgo pataikaujančių. Teisingumą statė aukščiau visko. Sprendimuose buvo šaltas, nuoseklus ir visada ieškodavo lengvinančių, tarnautojui padedančių, aplinkybių. Todėl jo atėjimas į Pašto Valdybos direktoriaus postą atnešė daug naujų visose pašto tvarkymo srityse. Būdamas pats gabus ad-

ministratorius ieškojo su iniciatyva žmonių vadovaujančioms vietoms. Jis skatino visų kategorijų tarnautojus glaudžiam bendradarbiavimui ir pageidavo, kad kiekvienas reikštų, kad ir kritiškiausias pastabas apie savo darbo sritį. Juk tik sumanymuose ir kritikoje įmanoma pažanga, ką ši jauna, energinga Pašto Valdybos pajėga ir skatino.

Ir tikrai džiugu prisiminti paskutiniųjų metų gražiai klestėjusią Lietuvos pašto sritį, kuri taip daug tarnaudavo kraštui ir žmonėms.

Todėl po tiek daugelio metų buvo be galo malonu pasveikinti šį taurų lietuvių, tiek daug dirbusį savo krašto gerovei ir taip mielą buvusį viršininką.

Prie pietų stalo ir skanių vaišių skubame visi drauge dalintis pračities gyvenimo įvykiais ir vaizdais. Prabėga visa graži Lietuvos pračities, pasklaidome savo srities — Lietuvos pašto — gyvenimo istorijos lapus, prisimename nukankintus, išvežtus Sibiran mielus bendradarbius. Žodžiu, pagyvename pračities, kurion nuskendo mūsų visų jaunų dienų energija, šventa pareiga darbu ir kilni, nuoširdi talka mielai tėvynei. Inž. V. Birutis su tokiu pat tėvišku nuoširdumu prisimena nuo aukščiausio iki žemiausio savo bendradarbius ir gėrisi anų dienų sutartinu darbu, kuris jam palikęs neužirštamo įspūdžio. Ir čia

JEI JŪS NORITE SIŪSTI
SIUNTINIŲ — DOVANAS Į USSR
NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI
ŽINOMOS FIRMOS

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(LICENSED BY VNESPOSYLTORG)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA

1530 Bedford Avenue, Brooklyn 16, N. Y.

Tel. IN 7-5522

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynei ir kitų daiktų.

Firma — skyriai atidaryti kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro.

Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 val. ryto iki 4 val. popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1530 BEDFORD AVE.	—	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	—	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	314 MARKET STREET	—	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	—	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLEECKER STREET	—	RE 2-7476
FARMINGDALE, N. J.	FREEMOOD ACRES	—	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	—	PO 9-4507
ALLENTOWN, PA.	126 TILGHMAN STREET	—	HE 5-1654
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	—	232-2942
LOS ANGELES 4, CAL.	107 SO. VERMONT AVENUE	—	DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	—	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	—	DI 2-4240
BUFFALO 12, N. Y.	701 FILLMORE AVE.	—	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 8-0298
HARTFORD 6, CONN.	643-47 ALBANY AVENUE	—	CH 7-5164
JERSEY CITY, N. J.	303 GROVE STREET	—	HE 5-6368
SYRACUSE 7, N. Y.	1200 SOUTH AVENUE,	—	GR 5-9746
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	—	PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH.	11339 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 9-3980
SO. BOSTON, MASS.	396 WEST BROADWAY	—	AN 8-1120
TRENTON 10, N. J.	1152 DEUTZ AVENUE	—	EX 2-0306

pat paprašo jo vardu pasveikinti laisvajame pasaulyje ir tėvynėje pasilikusius bendradarbius su linkėjimu, kad sulauktume dar laisvės rytmečio ir kad dar galėtume savajam kraštui atiduoti visi drauge paskutinę duoklę.

Nei nepajutome, kai kelios valandos prabėgo besklaidant praecities gyvenimo lapus. Kartais stabtelėjome prie tremties sąlygų ir sveikatos stovio. Ir kai sumetėme bendron krūvon palaidų minčių galybę, galėjome teigti, kad vistiek geriau sunkūs darbai, nei nužudytoji laisvė. Inž. V. Birutis nesiskundžia savo dalia šiame krašte, dirba didelėje kompanijoje savoje specialybėje, su šauniu atlyginiu. Tik, kaip gero patrioto širdyje, tebėra gyva žaizda, kurią atvėrė okupantas. Jos niekada nepamirš. Dar kliudėme daug dalykų ir kalbos atrodo, nesibaigtą, tačiau buvo laikas atsiveikinti. Ir kai tarėme šiam mielam savo viršininkui ir simpatingajai poniai sudie, kažkaip širdyje jutome kaž ko netenka... Gi mūsų linkėjimas jiems: ilgiausių metų ir geros sveikatos...

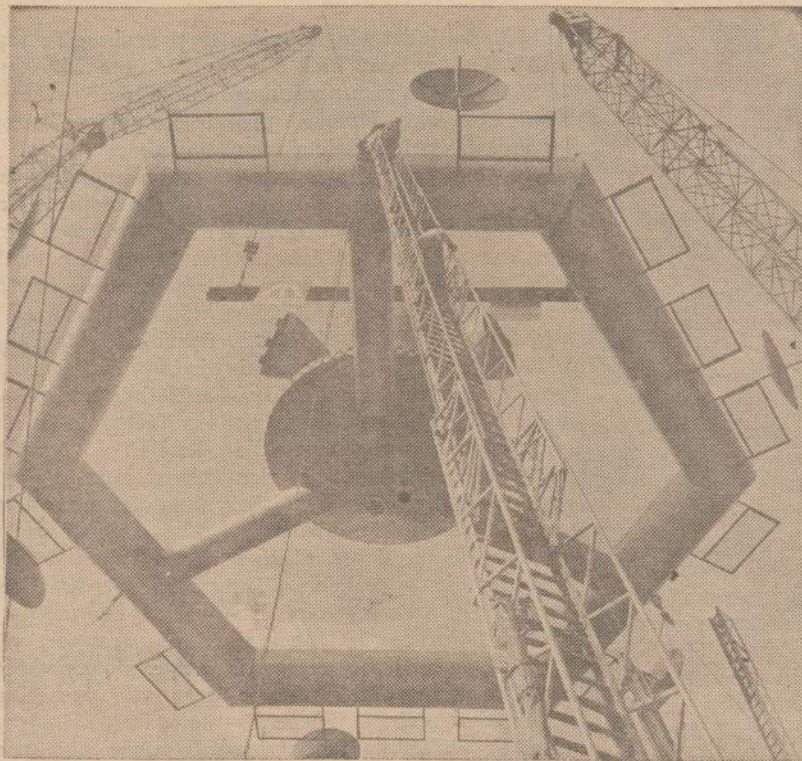
Vakarop aplankome amerikiečių Walter Juškos šeimą. Juškos tėvelis ir mamytė prieš daugelį metų iš Lietuvos atvykę neblogai vertėsi Amerikoje. Gražiai išaugino sūnų, kurio žmonelė taip pat maloni lietuvaitė. Čia baigė mokslus ir dabar Metropolitan apdraudimo kompanijoje eina aukštas pareigas. Gražu, kad ir jaunųjų Juškų vaikai dar kalba lietuviškai, tai vis senelio ir močiutės nuopelnai. Valandėlę pasisvečiuojame jų jaukiame sodelyje ir atsiveikiname.

Pirmadienį mūsų visą būrį globon perima ponija Viktorija Dėdinienė. Maršrutas — pasaulinė paroda. Viktutės asmenyje turime puikų davovą su gera transportacija. Nuo rytmečio pradėdame žygiuoti.

Pasaulinės parodos takais

Paviljonų gausumas ir plotai verčia mus koncentruotis į pačius esmingiausius dalykus. Pasirenkame įžymesnius paviljonus. Pirmiausia stabtelėjame Vatikano pastate. Patį pastatą išorė patraukli. Ir čia atpažystame dail. V. K. Jonyno ir Košubos ranką, kurios dėka paviljonas tikrai originalus ir savo išore. Viduje daug brangių meno kūrinių. Garsioji pieta nepaliečiama, lyg dangaus skliaute ir žvaigždynų mirgesyje. Pro ją praeiname slenkančiu taku. Vaizdas gražus, kūrinytis didingas. Ir tiara po stiklu, už kurią sumokėta daug pinigų, kad vargšams būtų nupirktas duonos kąsnis. Švelniai groja religinė muzika, kopyčioje meldžiasi žmonės, o tūkstančiai žmonių lengvu žingsniu slenka takais stebėdami šimtmečių sukurtus nuostabius meno kūrinius.

Fordo paviljonan patekti tenka laukti eilutėje. Ji ilgoka. Bėt žmonės slenka greitai ir po geros valandos pasieki šį nuosta-

Miunchene vokiečiai surengė susisiekimo priemonių parodą. Paveiksle matome kranus ir pastatytas ugniagesių kopėčias paruoštai parodos platformai iškelti. Manoma, kad parodos lankytojai lips į viršų, kad galėtų iš padangių pasidairyti.

biai puikiai įrengtą pastatą. Jis kompanijai kaštavo 27 milijonai. Praėjusiais metais jį aplankė 6 milijonai žmonių, tiek pat tikimasi ir šiais metais, aiškino informacijos simpatinga mergytė.

Sėdame į fordo gamybos įvairių tipų mašinas ir leidžiamės į nuostabią kelionę, kurioje kelių minučių bėgyje išgyveni nuostabų pasaulį. Čia patenki į visatą, regi vaizdus prieš milijonus metų, stebi anų amžių augmeniją, gyvūniją, dinosaurus ir pagaliau pirmuosius žmones. Nuostabiai atkurta gamta su upeliais ir uolienomis ir palaipsniui iš laiko tekėmės ateina naujas žmogus, civilizacija ir šių dienų progresas. Tų kelių minučių bėgyje išgyveni nuostabų pasaulį, kurį išsivaizduoti tikrai neįmanoma. O mažiesiems tai nuostabi ir neužmirštama pasaka. Iš čia pasukame į Pepsikolos paviljoną.

Sėdame į laivelius ir vėl leidžiamės kelionėn. Šį sykį į pasakų pasaulį. Kelių minučių akimirkoje pravažiuojame pro viso pasaulio tautas, atvaizduotas lėlėse. Jos šoka tautinius savo krašto šokių, puošiasi savo krašto tautiniais rūbais, kalba savo krašto kalbomis ir dainuoja savo krašto dainas. Jos, atrodo, kaip gyvos. Įvairios meliodijos, dainų garsai, spalvingi rūbai sudaro nuostabiai gražų tautų pasaulį. Jų aplinką puošia natūralūs gamtovaizdžiai, čiulbą paukšteliai ir žvėreliai. Visa tai padaryta pagal Walt Disney projektus. Visus įrengimus stebint imi galvoti, kiek daug pažengusi technika sugebanti atkurti net gyvą žmogų. Vaikams tai sudaro neužmirštamą išpūdį.

Užsukame ir į General Electric paviljoną. Jis įdomus tuo, kad pats pastatas sukasi aplink, o viduje scenos stovi vietoje.

Savotiškai įdomu. Keturiuose scenose pavaizduotas elektros progresas. Nuo žibalinės lempos iki šių dienų paskutinio elektros išradimo. Scenos natūralaus dydžio vaško žmonės,

tačiau judėsiai, kalbos nieko nesiskiria nuo gyvųjų. Žmonės kalbasi apie savo gyvenimą ir džiaugiasi elektros progresu.

Apie 1920 metus jau modernėja virtuvų įrengimai, šaldytuvai ir kiti patogumai, o paskutiniame paveiksle modernus žmogus su pačiais modernesniais elektros įtaisymais, kuriuos valdo žmogaus ranka mygtukų paspaudimu. Baigėme patenki į atominį amžių ir pavaizduoja būsimojo žmogaus laimėjimus ateinančių amžių bėgyje.

Prisimindami Vokietiją, užsukame Bavarijos "beerštubėn", užkandame dešrų su kopūstais ir išgeriame Loevenbrau po didelį bokalą. Prisimename bavarų kaimelius ir ten praleistas dienas, kada ieškojome savo būklės pagerinimui bent ma-

žiausio trupinėlio lašinių ar pieno mažam kūdikiui.

Illnois paviljone pasveikiname Abraomą Linkolną. Jis iš vaško, bet "gyvas". Kai susirenka publika salėn, kėdėje sėdįs Linkolnas pasirodo scenoje. Vėliau atsistoja, pasako kalbą, kalbos metu natūralūs judesiai ir balsas, paskiau nusilenkia publikai ir vėl atsisėda. Tikrai šauniai padarytas Linkolnas ir vertas pasižiūrėti.

New Yorko paviljone matome visą New Yorko miestą miniatiūroje. Iš aukšto žemyn žvelgiant nemažame plote visas miestas, su visomis detalėmis ir net apšvietimu.

Masonų paviljone sutikome žydų tautybės žmogų, kuris sakėsi, kad jo tėvai iš Vilniaus, bet jis nemokąs kalbėti lietuviškai ir šiuo metu jau esąs milijone-

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Patį žinomiausia ir patikimiausia firma Amerikoje, turinti daugelį metų patyrimo siunčiant

DOVANAS — SIUNTINIUS Į USSR.

Gavėjas nieko nemoka. Tūkstančiai klientų patenkinti. Garantuotas skubus ir tikslus pristatymas. Visi siuntiniai apdrausti. Visuose mūsų skyriuose yra gausus aukštos rūšies prekių pasirinkimas prieinamom kainom.

Dėl informacijų ir nemokamų katalogų kreipkitės į visus mūsų skyrius.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

• NEW YORK 3, N. Y. — 39 - 2nd Avenue	AL 4-5456
• NEW YORK, N. Y. 10011 — 108 West 14th St.	CH 3-3005
• BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Avenue	EV 4-4952
• BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Avenue	DI 5-6808
• ATHOL, Mass. — 61 Mt. Pleasant Street	CH 9-2425
• BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue	LI 2-1767
• SOUTH BOSTON 27, Mass. — 327 West Broadway	AN 8-0068
• BUFALLO 6, N. Y. — 332 Fillmore Avenue	TL 6-2674
• CHICAGO 22, Ill. — 2222 W. Chicago Avenue	BR 8-6966
• CHICAGO 8, Ill. — 3212 So. Halsted Street	WA 5-2737
• CLEVELAND 13, Ohio — 904 Literary Road	TO 1-1068
• Detroit, Mich. — 7300 Michigan Avenue	VI 1-3355
• GRAND RAPIDS, Mich. — 636-38 Bridge St., N. W.	GL 8-2256
• HAMTRAMCK, Mich. — 11333 Jos. Campau	GL 7-1575
• HARTFORD 14, Conn. — 200 Franklin Ave. Tel. 233-8030	246-0215
• IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Ave.	ES 2-4685
• YOUNGSTOWN 3, Ohio — 21 Fifth Avenue	RI 3-0440
• LOS ANGELES 22, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd.	AN 1-2994
• LAKEWOOD, N. J. — 126 - 4th Street	FO 3-8569
• NEWARK 3, N. J. 428 Springfield Avenue	BI 3-1797
• NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Avenue	LO 2-1446
• PATERSON 1, N. J. — 99 Main Street	MU 4-4619
• PASSAIC, N. J. — 176 Market Street	GR 2-6387
• PHILADELPHIA 23, Pa. — 525 W. Girard Ave.	PO 5-5892
• PITTSBURGH 3, Pa. — 1307 E. Carson Street	HU 1-2750
• SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter Street	FI 6-1571
• WATERBURY, Conn. — 6 John Street	PL 6-6766
• WORCESTER, Mass. — 174 Millbury Street	SW 8-2868
• YONKERS, N. Y. — 555 Nepperhan Ave.	GR 6-2781

rius New Yorke. Labai malonus ir mus supažindino su Masonų organizacijos paskirtimi. Pasirodo, kad veik visi Amerikos prezidentai priklauso Masonams ir sienose iškabinti jų paveikslai. Tik nepastebėjome žuvusio prez. Kennedžio, nes jis buvo katalikas. Paveiksluose supažindino ir su tariamais jų dar gyvais apaštalais. Kaip žinia, ši organizacija turi labai didelės įtakos į Amerikos politinį gyvenimą.

Dar valandėlei stabtelėjome į naujųjų apaštalių — Bill Graham ir Mormonų paviljonus. Tai naujos tikybos skleidėjai. Rodo filmas ir aiškina savaip tikėjimo tiesas. Sunku tikėti jų teigimais, nes ir patys aiškiniškai ar rodomos filmos neturi jokios tvirtesnės atramos. O Bill Graham net ima garsėti savotiškais stebuklais, gydant įvairias ligas ir pan. Visa tai pagrįsta dalinai ir ant piniginių pagrindo, nes puošnūs paviljonai liudija, kad šios sektos finansiniai tikrai pajėgūs.

Kai saulutė persirito per pusiaudienį ir slinko vakarop, atsiradome prie mums taip brangios vietelės — lietuviškojo kryžiaus aikštelės. Didelių pastatų apsupime šis kuklus kalnelis lyg sunkiai atrandamas. Graži tvorelė, rūtos, lietuviško stiliaus, sakyčiau kuklus, bet labai mielas lietuviškas kryžius ir prie jo lengvai plazdanti tautinė vėliava sudaro mūsų tėvynės simbolišką. Mūsų būrelis susikaupiamė valandėlei toje aikštelėje. Aplinka suspaudžia širdį, norėtumsi verkėti. Taip viskas kuklu ir tautos kančia padvelkia visa šios aikštelės aplinka. Ilgokai su prieteliu dar kalbėjome kryžiaus papėdėje. Ejo taku daug žmonių, tačiau nei vienas nestaptelėjo ir neperskaitė kryžiuje įrašytų mūsų tėvynės tragediją išsakančių žodžių. Skaudu, kad niekas nestaptelėja ties tautų tragedijomis, o skuba ieškoti malonumų ir prabangos. Tik kukli aikštelė ir laiko žalojamas kryžius liūdnu žvilgsniu praeiviui nusako ir pačios mūsų tėvynės dabartinę padėtį. Kai parodos pastatai bus išversti, tada gal ir mūsų kryžius bus daugiau pastebimas. Tik ar jo medis bus patvarus laikui ir oro atmainoms? Architektas Mulokas užsiminė, kad jau turįs ryšių su viena firma, kuri galėtų šio kryžiaus pakaitalą padaryti iš plastikos. Tada jis būtų labai patvarus ir išlaikytų ilgus metus. Šis projektas tikrai būtų labai svarstytinas ir gal priimtinas. Tegul ta aikštelė ir pasilieka mūsų tautine šventove po svetimu dangum.

Juodukė Gloria Jon skundžiasi teisumui, kad New Yorko grožio karalienės titulus buvo atimtas iš jos. Teisėjai, patikrinę visas gražias New Yorko moteris, priėjo išvados, kad ji yra pati gražiausioji, bet grožio karalienės kontesto organizatorius užprotestavo.

Dar ilgokai vaikštinėjome po mažesnius paviljonus ir žvalgėmės po šių dienų technikos pasaulį. Mūsų atžalynas pasinaudojo visomis vaikams skirtomis pramogomis, kurių čia tiek daug ir viskas taip sutvarkyta, kad ir kiekiausia tėvo širdis neišlaikys nesuteikusi vaikučiams džiaugsmo. Pati paroda, sakyčiau, daugiau pramoginė, plačios apimties ir neįmanoma vienos dienos bėgyj viską nuodugnai pamatyti. Mūsų dieną pasaulinėje parodoje tęsėsi iki vėlumos. Prisirinkę gausybės išpuodžių, mielos vadovės Viktorijos Dėdinienes globojami, sustojome vakare aplankyti jos šeimos. Namuose radome iš darbo sugrįžusį ir Antaną Dėdiną. Dėdinų šeima taip pat išikūrusi gražiai. Jau išmokslino sūnų Stasiuką, kuris dabar atlieka karinę prievolę Dėdės Samo žemėje. Antras sūnus dar tebetęsia mokslo. Dėdinų šeima taip pat priklauso gausiai Lietuvos paštininkų šeimai. Ir šiame kraste uoliai reiškiasi lietuviškoje veikloje, o Viktorė puiki aktorė ir neretai ją New Yorkiečiai mato scenoje įvairiuose vaidmenyse. Po nuovargio atsigaiviname, dar valandėlę paklaidžiojame praeities takais, pasidžiaugiamė šios šeimos nuosirdumu ir gražiu susitvarkymu, grįžtame į savo būstinę poilsui. Gi mielai Viktorėi už pasiaukojimą tokioje karštoje dienoje vedžioti mus parodos takais ir visai šeimai už malonų priėmimą nuosirdus ačiū.

Trečią viešėjimo dieną inž. Antanas Sabalis, ponų Barauskų žentas, pats meta darbą ir pasilieka su mumis ir savo mašina pasiryžta mus pavežioti ir supažindinti didįjį New Yorką. Pradžioje pasukame į tolimą priemiestį, kur gražiai įsi-

kūrusi Povilo Bložės šeima. Jo nematėme daugelį metų, o su juo teko nepriklausomos Lietuvos laikotarpyje dirbti Pašto Valdyboje. Šis tylaus būdo bendradarbis ir dabar pasilikęs toks pat ramus ir tylus. Kietu darbu ir didelėmis pastangomis šiame krašte gerai įsitvirtino. Gražių rožių pavėsyje atsigaiviname, pasidaliname paskubomis mintimis ir pasigėrime p. Bložių šeimos gražiu gyvenimu.

Neilgai čia gaishtame, po poros valandų viešėjimo vėl spaudžiame dešinę savo mielam būv. bendradarbiui ir poniai ir greitkeliais skubame aplankyti New Yorko įžymesnes vietas, pirmuoju taikiniu pasirenkame ir stabtelėjame Laisvės Statuloj.

(Bus daugiau)

Pasaulyje gyvena apie 2000 tautų

Etnografų ilgų metų pastangomis surinktos apytikrės žinios, kiek tautelių gyvena mūsų žemės kamuolyje. Viso tautų žemėje esama apie du tūkstančiai.

Europoje, išskiriant Sovietų Sąjungą, priskaitoma apie 50 tautų, iš kurių gausiausia tauta yra vokiečiai (73 milijonai), paskui jų seka anglai 43 milijonai, prancūzai apie 40 milijonų ir italai 35 milijonai.

Sovietų Sąjungoje yra pajungta apie 100 tautų, iš kurių pačių rusų (turbūt įskaitant 50 mil. ukrainų) esą 125,000,000, gudų (baltgudžių) 3 milijonai.

Azijoje, be Sovietų Sąjungos valdomų teritorijų, priskaitoma net iki 800 tautybių. Vien Indonezijoje yra daugiau kaip 150 įvairiausių tautų žmonių.

Centrinėje ir Pietinėje Amerikoje gyvena daugiau kaip 300 įvairiausių tautybių, vien Brazilijos Amazonės upės raištuose esama apie šimtas rusių indėnų genčių. Australijoje ir Okeanijoje yra daugiau kaip 200 tautelių, neskaitant visiškai smulkių savo tarpe senais giminytės ryšiais susietų genčių.

RECEPTŲ SPECIALISTAI

J. ir J. PHARMACY

ROBERT KOVERA
ARLENE AZUKAS

Jūsų registruoti vaistinėškai

IMPORTUOTI KVEPALAI IR
MAX FACTORS KOSMETIKA

Sveikinimai gimtadienio, vardadienio, vestuvių ir įvairių sukaktuvių proga, linkėjimai greičiau pasveikti ir padėkos ir visokioms kitoms progoms kortelės lietuvių ir anglų kalba.
Mrs. Snyders saldainiai.

2557 West 69th Street
TEL. PR 6-4363

KAI JŪS NORITE SIŪSTI

SAVO GIMINĖMS AR DRAUGAMS, GYVENANTIEMS U.S.S.R. DOVANŲ SIUNTINIUS, TAI PASIRINKITE SAUGIAUSIĄ KELIĄ:

1. Nuspręskite ar jūs norite siųsti iš čia esančių prekių ar užsakyti, pav. Automobilį, Motociklą, Siuvamą mašiną, televiziją ar maisto siuntinį.
2. Pasinaudokite patikimos ir turinčios gerą vardą firmos pataravimu.
3. Žiūrėkite, kad firmos personalas turėtų patyrimo ir mokytų tvarkyti Jūsų užsakymą.
4. Patikrinkite ar toji firma turi reikalingus dokumentus.
5. Pasirinkite firmą, turinčią ilgą patyrimą tame biznyje. Kai visa tai persvarstysite, tai išitinksite, kad geriausiai Jums tiks turinti jau virš 30 metų patyrimą

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

CENTRAS YRA 716 Walnut Street, PHILADELPHIA, PA. 19106.
Tel.: WA 5-3455

SKYRIAI:

Skyrius mieste	Los Angeles, Calif.
PHILADELPHIA, PA. 632 W. Girard Avenue Philadelphia, Pa. 19123 Walnut 5-8878	3216 Sunset Blvd., Los Angeles 26, Calif. NO 5-9887
BALTIMORE, MD. 3206 Eastern Avenue, Baltimore 24, Md. DI 2-2374	MIAMI, FLA. 2755 Biscayne Blvd., Miami 37, Fla. FR 9-8712
BOSTON, MASS. 390 West Broadway, So. Boston 27, Mass. ANDrew 8-8764	MINNEAPOLIS, MINN. 217 E. Hennedine Street Minneapolis 14, Minn. FE 2-4908
CHICAGO, ILL. 4102 Archer Ave., Chicago 32, Ill. FRontier 6-6399	MILLVILLE, N. J. 19 Westwood Terrace Millville, N. J. Tel. 825-5362
Branch 2242 W. Chicago Avenue Chicago 22, Ill. BE 5-7788	NEW BRITAIN, CONN. 165 Harford Avenue, % N. Yarkewich
CLEVELAND, OHIO 7023 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio UTah 1-0807	OMAHA, NEB. 5524 So. 32nd Street, Omaha 7, Neb. Tel. 731-8577
DETROIT, MICH. 6460 Michigan Ave., Detroit 10, Mich. TASHmoo 5-7560	PITTSBURGH, PA. 346 Third Avenue, Pittsburgh 22, Pa. GRant 1-3712
ELIZABETH, N. J. 943 Elizabeth Avenue, Elizabeth, N. J. EL 4-7608	ROCHESTER, N. Y. 683 Hudson Ave., Rochester 21, N. Y. BAker 5-5923
HAMTRAMCK, MICH. 11415 Jos-Campau Avenue, Hamtramck 12, Mich. TO 8-7940	SAN FRANCISCO, CALIF. 1236 — 9th Avenue, San Francisco 22, Calif. LO 4-7981
KANSAS CITY 18 S. Bethany Kansas City, Kansas AT 1-1757	SEATTLE, WASHINGTON 1512 N. 39 St. Seattle, Wash. 98103 ME 3-1853
	TRENTON, N. J. 730 Liberty Street, Trenton, N. J. LY 9-9163

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULACIJOS PROBLEMAS

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mrg. — LIETUVIAI SALESMONAI

PRANAS KAVALIŪNAS

Vasario 16 Ginnazijos reikalai ir kritika

(Pabaiga)

Kokia buvo rūmų statybos sąmata?

1964 m. vasarą Vasario 16 Ginnazijos Direktorius ir Krašto Valdybos Vice-Pirmin. kun. Br. Liubinas važinėjo po J. A. V. ir Kanadą rinkdamas aukas Vasario 16 Ginnazijos rūmų statybai. Teko ir man vienam posėdy dalyvauti, kur dalyvavo ir kun. Liubinas, Čikagoj. Jis paaiškino, kad rūmų statybai vokiečiai duoda DM 500.000, o lietuviai turi pridėti savo DM 200.000. Tokia esanti vokiečių sąlyga. Visa rūmų statybos išlaidų sąmata buvo DM 700.000.

Ar turėjo P. L. B. Vokietijos Krašto Valdyba savo dalį DM 200.000 rūmų statybai? Ji savo Informacijose 1965 m. sausio mėn. 29 d. Nr. 1 paskutiniame puslapy skelbia, kad rūmų statybai surinko aukų:

1961-62 m.	DM 84.793
1963 m.	DM 10.934
1964 m.	DM 76.202
Nuošimčiai už laikytus banke pinigus	DM 2.990

Viso DM 174.419

Kyla klausimas, ar į šitą aukų sąrašą įeina kun. B. Liubino surinktos aukos rūmų statybai 1964 m. JAV ir Kanadoj. Jis pats pareiškė, kad surinko \$20.000, kas lygu DM 79.980. (1964 m. dolerio santykis su vokiečių DM buvo DM 100 lygu \$25.10).

Gi Krašto Valdybos paskelbta, kad 1964 m. viso aukų surinkta

Dramblys, neturėdamas ką veikti, kečia savo snapą ir siekia greta esančio medžio lapų.

statybai DM 76.202. Mažiau negu kad kun. Liubino surinkta DM 3.728. Šitas klausimas iš-tirtinas mišrios komisijos.

Krašto Valdybos Informacijose Nr. 1, 1965 m. sausio mėn. 29 d., puslapy 8 paskelbta, kad nuo 1964 m. lapkričio mėn. 24 d. iki 1965 m. sausio 30 d. aukų rūmų statybai gautą \$587, kas lygu DM 2.338.80 ir DM 579. Viso DM 2.917.80.

Zanavykų Klubas prikiša Krašto Valdybai, kad ji užpajamavo ne visas sumas, gautas iš aukotojų per Balfą 1964 m. Patyrinėjęs šitą dalyką patyriau: Iš Balfos apyskaitos už 1964 m. matyti, kad jis 1964 m. Vasario 16 Ginnazijai pasiuntė \$40.058, kas sudaro DM 160.216. Šitą faktą pripažįsta ir Krašto Valdyba, nes yra paskelbusi savo Informacijose 1965 m. sausio m. 29 d. Nr. 1 (Skaityk Balfos Reikalų Vedėjo kun. Jankaus rašinį "Balfos veikla Vokietijoje"). Be to, Krašto Valdyba 1964 m. gavo aukų iš Kanados \$944, kas sudaro DM 3.761, iš Kolumbijos \$90, kas sudaro DM 358.80 ir iš Vokietijos DM 2.406. Viso iš Kanados, Kolumbijos ir Vokietijos (DM 3.761 + 358.80 + 2.406 =) DM 6.525. Viso (DM 160.216, + 6.525.80 =) DM 166.741.80. Į šitą sumą neįeina tos Krašto Valdybos pajamos, kurias gavo iš rėmėjų JAV betarpiu (Ne per Balfą). Apie šitas pajamas kol kas neturima žinių.

Kun. Br. Liubinas 1965 m. gegužės mėn. 1 d. darydamas pranešimą Krašto Tarybai, pasakė: "Visos pajamos ginnazijos išlaikymui, atėjusios aukų forma, pagal PLB Vokietijos Krašto Bendruomenės apyskaitą už 1964, sudaro DM 139.937.31 sumą". Iš to matome, kad PLB Vokietijos Krašto Valdyba savo apyskaitoje už 1964 metus parodė mažiau pajamų kaip kad gavo (DM 166.741.80 — DM 139.937.31 =) DM 26.804.49. O kur dar pajamos, gautos iš Rėmėjų Būrelių ir pavienių aukotojų betarpiu (Ne per Balfą), apie kurias neturiu žinių? Čia reikalingas mišrios komisijos ištyrimas.

Kadangi PLB Vokietijos Krašto Valdyba savo apyskaitą už 1964 m. suvedė be čia suminėtu, neparodytų apyskaitoje, DM 26.804.49, tai šitą sumą jie galėjo sunaudoti Rūmų statybai. (Kun. Br. Liubino pranešimas apie pajamas išspausdintas Krašto Valdybos Informacijose 1965 m. gegužės 11 d. Nr. 2—3, puslapiuose 13 ir 14).

PLB Vokietijos Krašto Valdyba turėjo lešų rūmų statybai:

1961-1964 m. Krašto Valdybos surinktos aukos	DM 174.419.00
Kun. Br. Liubino surinktos aukos DM	79.980.00
Nuo 1964 m. lap. 24 iki 1965 m. sausio 30 d. gautos aukos	DM 2.917.80
Neparodytos apyskaitoj sumos DM	26.804.49

Viso DM 284.121.29

Jeigu prileisti, kad Krašto Valdybos paskelbtam aukų sąrašą parodytos 1964 m. surinktos aukos DM 76.202 yra kun. B. Liubino surinktos aukos, tai čia reiktų įrašyti tik skirtumą DM 3.728, tai ir tada rūmų statybai Krašto Valdyba turėjo DM 207.870.29. Pridėjus vokiečių paskolą DM 500.000 ir sudaro pilna statybos sąmatos suma su viršum: DM 707.870.29. Reikia pastebėti, kad PLB Vokietijos Krašto Valdyba 1963 m. turėjo trigubai pajamų ir 1964 m. — keturgubai pajamų. Gaspadoriškai tvarkydama galėjo sutaupyti nemažas sumas statybai. Be to, sudarant statybos sąmatą, visada pridėdama 10% sąmatos sumos nenumatytom išlaidom. PLB Vokietijos Krašto Valdyba nesako, kad ji perviršijo statybos sąmatą. Tai kaip gali būti neapmokėtų sąskaitų. Turint galvoj, kad PLB Vokietijos Krašto Valdyba paskelbė netikras žinias apie savo 1964 m. pajamas, netiesą skelbė, kad gauta iš vokiečių paskola DM 500.000 rūmų statybai yra parama ir kad kun. Br. Liubinas po pasisekusios aukų rinkliavos viešai pareiškė, jog jo surinktų aukų rūmams užbaigti užteks, sukelia abejonių, ar tikrai yra neapmokėtų statybos sąskaitų. Todėl mišri komisija, sudaryta iš vieno PLB Vokietijos Krašto Tarybos atstovo, vieno liberalų atstovo ir vieno Zanavykų Klubo atstovo turi patikrinti visą statybos atskaitomybę, nustatant, kiek naujieji rūmai kainavo, ar visi išmokėjimai padengti teisingom sąskaitom ir jeigu yra neapmokėtų sąskaitų, tai kieno (Firmos pavadinimas ir adresas), kada išduota ir sumą. 1964 m. Balfas pasiuntė Vasario 16 Ginnazijai \$40.058, kas sudarė DM 160.216 ir iš Kanados, Kolumbijos ir Vokietijos lietuvių jie gavo DM 6.525.80, viso DM 166.741.80, o savo apyskaitoj parodė DM 26.804.49 mažiau. Komisija turi šitą dalyką išaiškinti ir iš-tirti, kas su šituo skirtumu padaryta. Taip pat išaiškinti, kiek 1964 ir 1963 m. jie gavo aukų iš Rėmėjų Būrelių ir pavienių aukotojų betarpiu (Ne per Balfą) ir kas su jom padaryta. Iki mišri komisija nepatikrins, neturi būti daroma rinkliava neapmokėtom sąskaitom apmokėti. Jeigu ir atsirastų neapmokėtų statybos sąskaitų, tai Krašto Valdyba šiais metais turės keturgubai pajamų ir galės jas lengvai apmokėti.

Vasario 16 Ginnazija apie dešimt metų išgyveno su vieno Rėmėjų Būrelio įnašu vienam mokiniui ir skolų nepaliko. Per tą laikotarpį buvo nupirkta ginnazijos reikalams žemės sklypas su rūmais iš 40 kambarių ir pagelbiniais trobesiais, visi 40 kambarių buvo išremontuoti ir skolos išmokėtos, be didelių vajuos komitetų ir gausybės jo rėmėjų. Buvo suorganizuoti Rėmėjų Būreliai, kurių dėka ginnazija ir dabar laikosi. Buvo pastatyti barakinio pobūdžio mediniai pastatai klasėms ir virtuvei ir buvo įrengta moderni virtuvė. Kodėl? Todėl, kad buvo dirbama su atvi-

Marcelle Sharon Athone — gražiausioji Amerikos indėnė. Ji gimė Muskogee, Okla., bet dabartiniu metu gyvena Billings, Mont. -afol 7890\$ 7890\$

ra širdim, be apgaulinėjimų ir be melo.

Klysta Zanavykų Klubas sakydamas, kad mediniai barakinio pobūdžio pastatai klasėms ir virtuvei kainavo apie DM 50.000. Apyskaitoje buvo parodyta, kad jie kainavo DM 100.000 su viršum. PLB Vokietijos Krašto Valdyba skelbia (Informacijos 1965. 1. 29 Nr. 1) "Ilgainiui barakai paseno ir nuolatiniis jų remontas kainuodavo gana dideles sumas". Tie pastatai buvo pastatyti 1954 m., o jau 1959 m. balandžio 13 d. Krašto Valdyba prašo Tėvą Bernatonį praveisti vajų naujiem rūmams statyti. Išeina, kad per ketverius metus tie pastatai suspėjo pasenti ir suspėta didelės remonto išlaidas patirti. Kas tuo patikė? Čia primena Dr. V. Kudirkos veikalą "Tiltas". Krašto Valdyba šituo atveju pasielgė ne taip, kaip tokiais atvejais priimta daryti. Turėjo būti sudaryta mišri komisija pastatams patikrinti, ar jie dar tinka klasėms ir virtuvei naudoti, ar ne. Tik pripažinus nebetinkamais, kelti klausimą apie naujų statymą. Dabar skubama tuos barakus nugriauti. Jų medžiaga po stogu negalėjo supūti. Vokietijoje medžio medžiaga brangi. Turį parduoti juos iš varžytinių.

Ir laisvajam pasauliui niekas nieko už dyką neduoda, pragyvenimą reikia užsidirbti sunkiai dirbant neįprastą darbą. Šitas klausimas, tur būt, jiems neky-la. Jie džiaugiasi pastatę naujus rūmus ir pasididžiudami taria "Barakų gadynė pasibaigė". Betgi tie rūmai praskolinti hipotekine paskola DM 530.000. Manau, kad lietuvių bendruomenė labiau džiaugtųsi, jeigu jie šį pavasarį būtų išleidę dešimt abiturientų, o ne vieng, negu kad rūmų pastatymu. Naujieji rūmai neduos pranašumo juose baigusiems ginnaziją, prieš tuos, kurie baigė barakinėse klasėse. Bet juk ateis laikas, kada skolą reikės grąžinti. Kad nepasibaigtų taip, kaip toj pasakoj apie Jonelį Melagėlį.

Rėmėjų Būreliai ir pavieni aukotojai prašomi nenutraukti ir nesustabdyti savo įnašų, nes jie yra vienintelis pastovus Vasario 16 Ginnazijos išlaikytojas. Dabar Čikagoj Vajuos Komiteto, kurio pirmininku yra V. Šimkus, renkamis aukos ne ginnazijai išlaikyti, o rūmų statybos "neapmokėtom sąskaitom" apmokėti.

KAZIMIERAS OLEKA

IŠ ATSIMINIMŲ APIE MARIJAMPOLĖS GIMNAZIJĄ 1894-1898 M.

(Skaityta Zanavykų Klube Muenchene)

Suvalkijos švietimo istorijoje 1863 metų sukilimas turėjo nepaprastai didelės reikšmės. Iki šiolėjusiai iš Varšuvos lenkų įtakai liko šduotas mirtinas smūgis. Švietimo ir kultūros reikalus iš lenkų paėmė į savo rankas rusai, įsteigdami Varšuvos švietimo apygardą (Varšavskij učebnij okrug), jos priešakyje pastatant, skiriamo Peterburge, globėją (popiečitel). Nuo viešpatavusios iki šiol čia lenkų kalbos nusisukama ir pereinama prie rusų kalbos ir kultūros ugdymo. Rusai daro pastangas silpninti lenkystę, kurios svarbiausią jėgą mūsų krašte sudarė dvarininkai ir klebonijos. Rusai stengėsi sukelti nesantaiką tarp dvarininkijos ir lietuvių valstiečių, apdovanojant pastaruosius žemėmis dvarininkų ir klebonijų sąskaiton.

Rusai įkūrė 1867 metais Marijampolės gimnaziją, kad duotų galimybės lietuvių ūkininkų vaikams išėiti mokslus, ir kad surintintų su Rusijos kultūra, įsteigiant 10 stipendijų lietuviams studentams, viliojant juos stoti į Rusijos universitetus.

Marijampolės ir Suvalkų gimnazijose įvedama lietuvių kalbos pamokos. Net pradėdama skirti valdininkus lietuvius, Marijampolėje gimnazijos inspektorius Botyrius, teismo tardytojas Muraška, senovės kalbų dėstytojas mokytojas Kriaučiūnas.

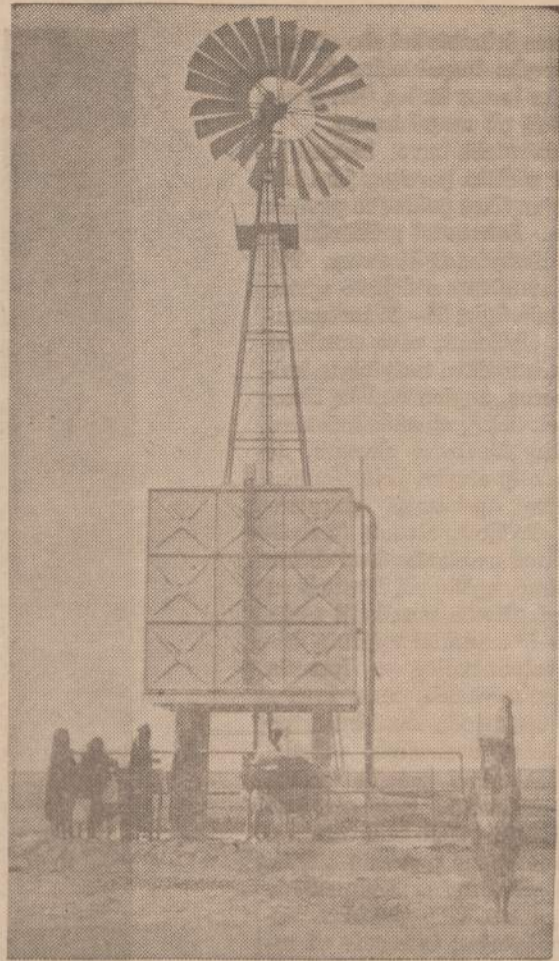
Bet Marijampolės gimnazija nepateisina laukiamo rezultato. Ši gimnazija virsta liferantė Seimū dvasinei seminarijai auklėtinųjų ir tuo pačiu padeda ruošti kunigus, kurie laikomi valstybės vidaus priešais. Be to, ir tie, kurie užbaigė mokslus Rusijoje, per mažai surusėjo arba visai nukrypo nuo Rusijos. Prieita išvados, kad Marijampolės gimnaziją arba reiktų uždaryti arba jos auklėtinius paimti į tvirtesnes rankas. Nusistatyta eiti antruoju keliu ir tam tikslui įkuriamas Marijampolėje gimnazistams valstybinis internatas. Kaip vystėsi rusifikacijos platinimas internatui įsikūrus, man

pačiam teko patirti ant savo kailio.

1894 m. rudenį, po vasarinių atostogų, mano tėvelis atvežė mane į Marijampolę, kad antroje klasėje galėčiau toliau tęsti mokslą ir norėję apgyvendinti mane tame pačiame bendrabutyje, kuriame aš gyvenau perėtais metais. Bet bendrabučio šeimininkė paaiškino, kad esąs reikalingas gimnazijos sutikimas apsigyventi pas ją. Kai mudu su tėveliu nuvykom į gimnazijos raštinę tokio sutikimo prašyti, tai mudviem buvo paskelbta, kad aš esu paskirtas apsigyventi naujai įsteigiamam "internatui", sumokant 180 rublių už išlaikymą.

Tai buvo staigmena. Internatė mokestis buvo žymiai brangesnis. Tuo tarpu kaip privačiam bendrabutyje kainuodavo metai 130-135 rub., ir mokama buvo pamėnesiui po 15 rublių į mėnesį, čia gi reikėjo sumokėti iškart už visus metus ir 50 rub. daugiau. Raštinėje į jokiais kalbas nesileido. Apsisukę išėjova. Tėvelis nebuvo pasiėmęs su savim tiek pinigų. Varymas į internatą tai buvo saivalė iš gimnazijos administracijos pusės, bet prieš tai nebuvo kur skūstis. Mudu išvykom namo. Ant rytojaus tėvelis, pasiėmęs atatinamą pinigų kiekį, vėl kartu su manim atvyko į Marijampolę ir sumokėjo reikalaujamus pinigus.

Tapau apgyvendintas valstybiniame internatė, namuose prie Dailydės gatvės. Dr. K. Grinius savo memuaruose jį vadina valdišku bendrabučiu. Bet iš tikrųjų tai buvo daugiau negu bendrabutis. Čia mes buvom laikomi kaip belaisviai uždaryti ir izoliuoti nuo miesto. Pati įstaiiga buvo vadinama "internat" nuo žodžio internyren (laikyti uždarytu). Internatas užėmė medinį dviejų aukštų namą su jėjimu iš kiemo. Apačioje prie jėjimo buvo valgykla ir kambariai pamokoms ruošti. Antram aukšte, sujungtam su apačia vingiuotais laiptais, buvo miegamieji kambariai, kiekvienam po 8-10 lovų. Apačioje, jėjus iš kiemo, po dešinei buvo atskiras kambarys; iš jo buvo galima matyti, kas į bendrabutį įeina ar išeina, o per langą, kas vyksta kieme. Tas kambarys priklausė nadzirateliui. Internatė mus traktavo kaip belaisvius, esamus nuolatinėje priežiūroje. Prie pamokų stalų sėdėdavo po vieną vyresnįjį, kuris prižiūrėdavo mus prie darbo, koridoriuose vaikščiodavo nadziratelis ir, be to, dar kas antrą dieną atvykdavo patis gimnazijos inspektorius. Čia buvo visai kitokios gyvenimo sąlygos, negu privačiuose mažuose bendrabučiuose. Buvo nustatyta valandos, kada sėdėti prie pamokų stalo, kada daroma pertrauka, kada eiti į miegamąjį kambarį, kada keltis ir t. t. Kalba tarp mokinių buvo rusiška, — lietuviškai kalbėti tarp savęs buvo griežtai draudžiama.

Didysis vėjo malūnas Gezira srityje dabar jau pumpuoja vandenį Sudano gyventojams. Iki šio meto sudaniečiai nenaudojo vėjo vandeniui iškelti iš gilių šulinių.

Nors dienos metu, sakysim, šventadieniais išėiti nebuvo reikalaujama imti leidimo, bet išeinantieji buvo sekami, registruojant nadzirateliui.

Nežiūrint, kad čia išlaikymas buvo žymiai brangesnis, valgis buvo nekoks. Tais laikais produktai buvo labai pigūs, — duonos svaras kainuodavo dvylekį, sviesto svaras 50 kap., gaidžiukas 15 kap ir pan., bet pietūs būdavo labai vienodi, kone kas antrą dieną pamidorų sriuba. Tų daržovių buvo apsodinti didelio daržo visi patvoriai. Mes,

ūkininkų vaikai, nebuvom pripratę prie to valgio ir jau pirmomis dienomis po apsigyvenimo internatė nutarėm su pamidorų sriuba šiaip ar taip užbaigti. Vieną vakarą rugpiūčio mėnesį, kai 10 valandą vakaro prieš einant miegoti buvom išleisti į kiemą, mes pasidalijom į dvi grupes, maždaug po 10-12 žmonių ir suvaidinom kovą, naudodamiesi pamidorais, augančiais čia patvoriais, kaip šovniais. Po kokių 10 minučių kovos pritrūkom šaudmenų. Pamidorai buvo likviduoti. Ant

Nauji maitai — senos kainos!

NEPAISANT TO, KAD EILEI DOVANŲ SOV. MUITAI
PAKELIAMI NUO Š. M. LIEPOS MĖN. 1 D.

Visuomet stengdamiesi savo tautiečiams patarnauti, iki 1-mos rugsėjo siunčiame į Lietuvą vilnonius nertinius, skareles, medžiagas, avalinę ir t. t. senomis kainomis.

Naudokitės šia išimtiną proga ir paskubėkite kol dar galima pasiųsti giminėms ir pažįstamiems mūsų didelio pasisekimo turėjusius siuntinius:

V-3: 10½ jardų tvirtos gražios vilnonės angliškos medžiagos trims eilutėms tik už 55 dol.

N-4: 16 jardų sunkaus nepermatomo labai gražaus gėlėto nailono keturioms suknelėms, tik už 45 dol.

V-3 ir N-4 junginį tik už 91 dol. (susitaupo pasiuntimo išlaidos).

SM: 3 labai gražius šiltus storus grynos škotiškos vilnos nertinius — cardigan; 6 kašmirinės vilnos skareles ir 6 itališko šilko skareles, tik už 65 dol.

ir ypatingai vertingą: ZP-3, super velour medžiaga — 9 jardai šiltos ir švelnios vilnonės medžiagos mėl., rudos arba juodos spalvos trims (žieminiams arba rudeniniams paltams) tik už 60 dol.

SIŪSKITE UŽSAKYMUS NEDELSDAMI, REIKALAUKITE
PAVYZDŽIŲ, RAŠYKITE:

BALTIC STORES LTD.

421 Hackney Rd., London, E. 2. Great Britain

Seniausioji šioje srityje lietuvių firma Anglijoje.
Garantuotas ir greitas pristatymas!

**DAUGIAU PREKIŲ IR MAISTO
PRODUKTŲ PASIRINKIMUI
DABAR**

Siųskite pinigus į USSR

Tegu jūsų mylimieji patys
pasirenka.

**PILNAI GARANTUOTA. TURI
BANKŲ DEPARTAMENTO LEI-
DIMA IR APDRAUSTA IKI
\$20,000.00.**

Mūsų firma yra VIENINTELĖ, kuri
visada siuntėjui persiunčia gavėjo
pasirašytą KVITĄ. Pristatoma per
2 savaites. Jokiu atskaitymu.

Vertė: 9 rubliai už \$10.00.

Persiuntimas: iki \$30.00 — \$2.75,
virš \$30.00 — 10%.

GRAMERCY SHIPPING INC.

744 Broad St. Newark, N. J.
Prašykite katalogų
angliškai arba lietuviškai.

GRAMERCY SHIPPING CO.

118 E. 23 St., New York
MU 9-0598

Isteigta 1945 m.

Atidara kasdien 9-5:30;

Liepos ir rugpiūčio mėn.
uždaryta šestadieniais.

rytojaus šeimninkei skundžiantis, atvyko inspektorius ir, apžiūrėjęs kovos lauką, išbarė nadziratelį už neapdairumą.

Nadziratelis buvo Milenskis. Pagal uždėtas pareigas jam būtų labiau tikęs politruko pavadinimas. Internatui prižiūrėti jis buvo išrašytas iš Maskvos. Tai buvo stambaus sudėjimo vyras, vidutinio ūgio, 30—35 metų amžiaus, stačiokas, savo manieromis primindavo neaptašytą kaimo berną, augino rusišką barzdą, šiek tiek ją apvalainindamas. Kalbėjo Maskvos akcentu. Iš karto kaip atvyko į Marijampolę, buvo apsirengęs gana kukliai, dėvėjo spalvuotą "rubašką", kuri nereikalaudavo dažno skalbimo, apsiupusį švarkelį su pradedančioms prasikalti alkūnėmis ir smarkiai aptrintą žirnių spalvos palitą su buvusiu aksomo apykakle, nuo kurios aksomas, atrodo senai buvo nuspardintas drabužinių vabzdelių. Milenski praeitis mums buvo nežinoma. Spėjome, kad pirmiau jis galėjo būti tarnavęs ar žandarų ar paprastu sekliu. Buvo viengungis. Gimnazijoje jis figuravo, kaip grafiškos dailės mokytojas; internate už savo darbą turėjo nemokamą užlaikymą. Greit pradėjo prasišlyti ir įsitaisė naujus drabužius ir niekuom dabar nesiskyrė nuo kitų gimnazijos pareigūnų. Mėgdavo kalbėti su dideliu aplombu, garbindamas Maskvą su jos cerkvėmis. Niekino viską, kas mums buvo brangu, — mūsų kalbą, papročius, apsirengimą. Mes jautėmės giliai užgauliojami, bet turėjom tylėti, nusilenkdami jo autoritetui, pastatyto pareigūno mus sekti.

Nemėgo jo ir gyvenantieji šalia internato. Vieną rytą, ramiai bemiegant Milenskiui savo kambary, staiga įlekia per lango stiklą pusakmenis ir pataiko į lūpą, lengvai ją sužeisdamas. Milenskis, pabudęs iš miego, iššoka iš lovos ir pribėgęs prie įėjimo durų užrakina jas, tikslu patikrinti, ko iš mokinių nėra internate. Pereina miegamuosius kambarius ir randa visus mokinius dar lovoje. Kaltininkas nesurastas. Milenskis skundžiasi inspektoriumi. Tą patį rytą inspektorius, pasikvietęs porą gimnazijoje dirbusių nadziratelių, seniau buvusių policijos tarnyboje ir turinčių patyrimo kratoms atlikti, padaro smulkų ir nuodugną apžiūrėjimą tiek pramušto lango tiek įlėkusio akmenuko ir nutarė padaryti kratą pas mokinius, gyvenančius kaimynystėje, tarp jų ir pas mokinį Vincą Bartušką. Bet ir čia jokių ginklų nesuranda. Byla paliekama užmiršimui.

Klasėje, pamokų pertraukoje, užsnekinau Bartušką dėl įvykio, bet jis griežtai užsigynė nieko nežinąs. Vėliau, po daugelio metų, jau būnant jam kunigu, prisipažino, kad jis kirtęs į Milenski langą iš "rogatifkos" ir, kad atėjusios pas jį kratą daryti gimnazijos policijos buvęs labai išsigandęs. Ieškamoji rogatifka buvusi gyvenamoje bakūžėje užkišta už balkio, guma dribso-

Didžiojoje Kinijos sienoje yra skylė, pro kurią galima matyti Loquat Sodo vaizdą. Tarp Kinijos ir Rusijos esanti siena kasdien vis labiau saugojama iš abiejų pusių.

jo žemyn. Bet kratytojai dėl lubų žemumo turėję vaikščioti truputį pasilenkę ir nudribusios gumos nepastebėję. Viskas baigėsi Bartuškai vien kinkų drebėjimu. Po įvykio su akmenuku, Milenskis pasidarė atsargenis ir liepė įtaisyti langinychias, kurias ant nakties uždarydavo.

Internate gyveno apie 50 mokinių, daugumoje buvo lietuviai ūkininkų vaikai. Buvo keletas lenkų; nė rusų, nė izraelitų nebuvo. Dešimtą valandą vakare baigdavosi mūsų sėdėjimas prie pamokų stalo ir gaudavom teisę prieš einant gulti išbėgti į kiemą apie pusvalandį pažaisti. Nuo 10 su puse valandos turėdavom eiti į savo miegamuosius kambarius. Į čia buvo draudžiama imti kokią nors knygą ar kokį nors rašto darbą. Čia mes jausdavomės laisvesni, nes neturėjom vyriausybės. Tik kokį vieną kartą per vakarą pereinavo Milenskis per kambarius ir įsitikinęs, kad visi mokiniai vietoje, nusiramindavo ir mus daugiau nekontroliuodavo.

Atsimenu, kambaryje, kuriam man teko miegoti, buvo 8 lovos ir gulėtojai buvo visi lietuviai. Šitą aplinkybę mes išnaudavom lietuviškos spaudos skaitymui. Vienas iš mūsų iš eilės eidavo dežuruoti ant vingiuotų laiptų. Pasirodžius Milenskiui, tuojau smarkiu kosėjimu skelbdavo pavojų; mes skaitymą nutraukdavom, sukisdami lietuviškus laikraščius po baltiniais ir simuliudavom jau miegą. Spaudą sudarė amerikoniškas labai didelio formato laikraštis, rodos "Vienybė lietuvininkų". Varpą bei ūkininką pradėjom

gauti tik vėliau, būdami jau 4—5 klasėse. Kartais skaitydavom iki vidurnakčio ir iš ryto, raginami skambučio keltis, neišsimiegoję ir paskubomis besirengdami, kartais užmiršdavome spaudą lovoje po pagalvio. Bet ne kartą neįkliuovom, nes lovų klojėja Katriutė užmirštą literatūrą suvyniodavo ir paslėpdavo. Tik po pamokų grįžusius užmiršėlius pabardavo dėl neat-sargumo.

Aš mieste neturėjau pažinčių, bet kai kurie mokiniai turėjo ryšių su vietos gyventojais ir įgabendavo spaudą į internatą. Daugiausia čia yra pasidarbavęs Vincas Mickevičius - Kapsukas. Jis turėjo plačius ryšius mieste ir mus aprūpindavo literatūra. Tais laikais lietuvių tautiniam pažadinime Mickevičius turėjo nepalyginamai daugiau įtakos negu lietuvių kalbos dėstytojas Vincas Staniškis.

Pereinant prie atsiminimų apie gimnaziją, turiu prisipažinti, kad ji neatrodė man jokia alma mater, bet žiauri pamotė. Nors mokslas gimnazijoje man gerai sekėsi, būdavau pirmas arba vienas iš pirmųjų mokinių, bet jau atvažiuojant iš atostogų į Marijampolę Vilkaviškio plentą, kai pravažiavus Rudžių giraitę, pasirodydavo miestelio vaizdas, pirmoje vietoje balti gimnazijos rūmai, tuojau nu-diegdavo koks tai nemalonus jausmas, slegiantis nuotaiką. Gimnazija atrodė ne tiek mokslinio įstaiga, kiek rusinimo lizdas, kur jausdavaisi kaip koks vergas, likimo pasmerktas ją lankyti. Visur jaučiama buvo rusų privilegijuota padėtis.

Keistai atrodė, kad gimnazijoje buvo įrengta cerkvė, nors rusų gimnazistų galėjo būti ne daugiau kaip 2—3%. Nuolat gaudavom pajusti, kad mes lietuviai antraeiliai mokiniai. Tas skirtumas geriausiai išsiryškindavo per pamokas. Su mumis buvo elgiamasi šurkščiau ir griežčiau, negu su rusais. Už vienodą atsakymą pažymiai rusams išeidavo geresni. Labiausiai tai pajusdavom per pono Razumeičiko pamokas. Jis dėstė matematikos dalykus ir mums nestatydavo daugiau 3. Tai buvo ilgu kaklu sudžiūvęs džiovininkas, visados kaip ir susirūpinęs ir rimtas, be jokios šypsenos. Tik kai gaudavo pastatyti 2 ar vieną, tai jo veide galima buvo pastebėti pasitenkinimo išraišką. Mokiniai nekėsdavo ir jo ir jo pamokų. Mokytojai buvo daugumoje rusai, pora lenkų ir vienas lietuvis, Vincas Staniškis.

(Bus daugiau)

— Kiekvienas Lietuvis, kam rūpi tautiniai reikalai, atliks pirmiausia sau pačiam naudingą darbą, jeigu pasidarys Susivienijimo Lietuvių Amerikoje nariu, nes gaus gerą ir patikimą apdraudą, o dalyvaudamas didžiausios lietuvių fraternalinės organizacijos veikime, padidins lietuvių organizuotas pajėgas. Pasikalbėkit su SLA organizatorium. O daugiau apie SLA žinių gausit, jeigu parašysit: Lithuanian Alliance of America, 307 West 30th Street, New York, N. Y. — 10001.